

רשות ניירות ערך
ISRAEL SECURITIES AUTHORITY
מחלקת תאגידיים www.isa.gov.il

החלטת אכיפה חשבונאית 10-5

דצמבר 2010

נושא ההחלטה:

הטיפול החשבונאי בהקדמת תקבולים מלקוחות

תאריך ההחלטה:

מרץ 2010

סוג ותאריך הדיווח:

דוחות כספיים לשנת 2009

תיאור הטיפול החשבונאי שיושם:

חברה מדווחת שהיא חברה תעשייתית (להלן: "החברה") נוהגת להתקשר עם לקוחותיה בעסקאות למכירת מוצריה בתנאי אשראי הנעים בטווח שבין שוטף + 90 יום לשוטף + 120 יום. החברה נוהגת לכלול בהסכמים עם לקוחותיה תנאי המאפשר לחברה לבקש מהלקוח להקדים את פירעון יתרת סכום החוב שלו לחברה ביחס לתנאי האשראי המקוריים שנקבעו באותו הסכם. בתמורה להקדמת הפירעון משלמת החברה ללקוח ריבית ממועד התשלום בפועל עד למועד המקורי בו היה אמור להתבצע פירעון החוב על ידי הלקוח. הריבית המשולמת ללקוח בגין הקדמת התשלום משקפת את עלות המימון של החברה לתקופה בה הוקדם התשלום, ונגזרת מריביות השוק הרלוונטיות לאותה תקופה. בפועל משולמת הריבית על ידי הפחתת הסכום אותו משלם הלקוח לחברה, אולם החיוב מבוצע בחשבוניות נפרדות.

הטיפול החשבונאי בו נקטה החברה בקשר עם עסקאות אלה הינו הכרה בהכנסה ממכירות בגובה מלוא סכום מחיר המכירה המקורי, ובמקרים בהם מתבצעת הקדמת תשלום על פי תנאי ההסכם נוקף הפער בין מחיר המכירה המקורי לבין המזומן שמשולם בפועל כהוצאת מימון.

לעמדת החברה, עסקת הקדמת התשלום הכרוכה בתשלום ריבית ללקוח, מהווה עסקה נפרדת המנותקת מהעסקה המסחרית למכירת המוצר. לטענתה, ההתקשרות מול הלקוחות מבוצעת על ידי הזרוע המסחרית של החברה, שהינה אגף נפרד מאגף הכספים בחברה וזאת, במחיר שסוכם

מראש המבוסס על מחירון קבוע, תוך ציפייה באותו מועד לקבל את מלוא התמורה בהתאם לתנאי האשראי כפי שנקבעו בהסכמים מול הלקוחות. אגף הכספים בחברה נוהג מעת לעת, בהתחשב בצרכי המזומנים של החברה, ובנפרד מהתנהלות הזרוע המסחרית של החברה, לפנות ללקוחות גדולים בבקשה להקדמת תשלום באופן המתואר לעיל. בקשת הקדמת התשלום הינה בסכום מוגדר ביחס ליתרת הלקוח, ואינה קשורה לעסקת מכירה מסוימת. לדברי החברה, הפנייה ללקוח בבקשה להקדים את התשלום נעשית בהתאם לשיקול דעתה, ואילו ללקוח יש את שיקול הדעת אם להיעתר או לסרב לבקשת הקדמת התשלום כאמור. לפיכך, טוענת החברה, כי בעת ההתקשרות בעסקאות המכירה, אין וודאות כי תתבקש הקדמת תשלום מהלקוח וכי אותו לקוח יסכים לבצע הקדמת תשלום כאמור. עוד מדגישה החברה בהקשר זה, כי ההחלטה על הקדמת התשלום מבוצעת במועדים משתנים, בהתאם לצרכי החברה, הקדמת התשלום מבוצעת ביחס לסך יתרת החוב של הלקוח, ואינה מתייחסת לעסקת מכירה מסוימת, וכן, שיעורי הריבית בגין הקדמת התשלום נקבעים בעת ההחלטה על ביצועה, בהתאם לשיעורי הריבית הנהוגים במשק באותה עת.

לטענת החברה, אין היא מעניקה חלופת תשלום במזומן בעת המכירה, ועסקת הקדמת התקבולים, ככל שמתבצעת, הינה עסקת מימון נפרדת מעסקת המכירה. לעמדתה, טיפול כאמור מקביל מבחינה כלכלית לטיפול בו היתה נוקטת החברה אם הייתה מקבלת שירותי פקטורינג בקשר עם ניכיון החובות של לקוחותיה מצד שלישי.

מבירורים נוספים מול החברה עולה כי קיימים מקרים אחרים, בהם לקוחות משלמים באופן קבוע במזומן, ביוזמתם ומבלי שהחברה ביקשה את הקדמת התשלום. במקרים אלה מקבלים הלקוחות הנחה בשיעור קבוע ממחיר המכירה, וההכנסה אשר מוכרת בספרי החברה הינה סכום ההכנסה בניכוי הנחת המזומן.

החלטת סגל הרשות:

לעמדת סגל הרשות, הטיפול החשבונאי בו נקטה החברה בנוגע לרישום ההכנסות ממכירות והוצאות המימון כתוצאה מהקדמת תקבולים על ידי לקוחות לא היה נאות. סגל הרשות לא קיבל את עמדת החברה לפיה מדובר בעסקת מימון נפרדת, המנותקת מעסקת המכירה המסחרית. לעמדת הסגל, בהתאם למסכת העובדתית בעניינה של החברה, הקדמת התשלומים על ידי הלקוחות הינה חלק בלתי נפרד מעסקת המכירה, ויש להכיר בה בדוחות הכספיים בהתאם.

בסיס להחלטה:

סעיף 9 לתקן חשבונאות בינלאומי 18 (להלן: "התקן") קובע כי "הכנסות ימדדו לפי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה ו/או התמורה שהיישות זכאית לקבל."

סעיף 10 לתקן קובע כי "סכום ההכנסות הנובע מעסקה נקבע, בדרך כלל, בהסכם בין הישות לבין הקונה או המשתמש בנכס. סכום זה נמדד על פי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה ו/או

התמורה שהישות זכאית לקבל, בהתחשב בסכומי הנחות מסחריות ו/או הנחות כמות שהישות מעניקה.

סעיף 11 לתקן קובע כי: "...כאשר ההסדר כולל למעשה עסקת מימון, השווי ההוגן של התמורה ייקבע על ידי היוון כל התקבולים העתידיים תוך שימוש בשיעור ריבית גלומה... ההפרש בין השווי ההוגן והסכום הנקוב של התמורה מוכר כהכנסות ריבית..."

החלטת סגל הרשות בנושאים חשבונאיים מספר 11-3 (SAB 11-3) אשר מפרטת את עמדת סגל הרשות בשאלה מתי נחשבת עסקת מכירת מוצרים או מתן שירותים כעסקה הכוללת עסקת מימון מבהירה, בין היתר כי:

"בחינת קיומה של עסקת מימון כחלק מעסקת מכירת הסחורות או מתן השירותים... צריכה להיעשות על רקע הסביבה הכלכלית בה פועל התאגיד, ובכלל זה תנאי האשראי המקובלים בפועל בענף ובתחום הפעילות, מדיניות התאגיד בקשר עם מתן אשראי ללקוחות וההיסטוריה של מתן אשראי ללקוחות על ידו (להלן: "תקופת אשראי מקובלת") ו/או קיומן של חלופות תשלום לאותה עסקה הכוללות תמורה שונה בהינתן תנאי אשראי שונים (להלן: "חלופת תשלום"). כך למשל, עסקת מכירת סחורות אשר בה נקבעה תמורה בתנאי אשראי מסוימים, ולצידה אפשרות להתקשר בעסקת מזומן (דהיינו רכישת הסחורות במחיר נמוך יותר בתמורה לתשלום במזומן) הינה עסקה הכוללת עסקת מימון.

מקום בו... לצד העסקה קיימת חלופת תשלום, הרי שעסקת המכירה או מתן השירותים כוללת בתוכה עסקת מימון, ועל כן על התאגיד להוון התקבולים העתידיים שזכאי לקבל בגין העסקה, בהתאם להוראות סעיף 11 לתקן".

כמו כן מבהירה החלטת הסגל כי: "בחינת תנאי האשראי המוענקים לקונה על ידי התאגיד, תיעשה בין היתר, על בסיס צפי התאגיד והערכתו את תקופת האשראי שיקבל הלקוח בפועל (ולאו דווקא התקופה שנקבעה בין הצדדים בעת ההתקשרות)..."

בחודש יולי 2004 דנו חברי הוועדה לפרשנות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) בסוגיית ההכרה בהכנסה הנובעת מהנחה בגין תשלום מוקדם (Prompt settlements discounts). בעקבות דיון זה פורסם כי:

"IFRIC members agreed that prompt settlement discounts should be estimated at the time of sale, and presented as a reduction of revenues. IFRIC members agreed that it should not provide guidance on making such estimates"

מבירורים שנערכו עם החברה בקשר להתקשרויותיה עם לקוחותיה עולה, כי החברה נוהגת, באופן קבוע, במהלך העסקים הרגיל, לפנות לחלק מהלקוחות בבקשות להקדמת תשלומים, אשר מצידם נענים לבקשת החברה ומבצעים את הקדמת התשלום כאמור. בהתאם עולה, כי עבור לקוחות אלה, השתרש בחברה נוהג קבוע להקדמת תשלומים. לעמדת הסגל, נוהג זה מאפשר לחברה, הלכה למעשה, להעריך את אפשרות הקדמת התשלום (לרבות ההנחה שתיקבע) כבר במועד

המכירה. על כן, יש לראות בהקדמת התשלומים כאמור לעיל כחלק מעסקת המכירה ולהכיר בכך בדוחות הכספיים בהתאם.

דהיינו, מקום בו צפוי ביום המכירה, בשים לב, בין היתר, לנוהג שהשתרש בחברה כאמור לעיל, כי הלקוח יקדים את התשלום, על החברה להכיר בהכנסה בגובה הסכום אותו היא צופה לקבל מהלקוח תוך הבאה בחשבון של הקדמת התשלום כאמור (להלן – "שווי העסקה"). ההפרש בין סכום המזומן שהתקבל בפועל לבין שווי העסקה, במידה וקיים כזה, ייזקף על פני התקופה שממועד העסקה ועד למועד התשלום מהלקוח כהכנסות מימון.

תיאור התיקון

לאור האמור, תיאמה החברה, בדרך של הצגה מחדש, את דוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009 ו-31.12.2008 על מנת לשקף בהם למפרע את הטיפול החשבונאי הנאות בהכרה בהכנסה מלקוחות כך שבמקרים בהם קיים צפי להקדמת תקבול או נוהג כזה, תוכר ההכנסה ממכירות בהתאם לשווי העסקה.